

Hata mı, Manipülasyon mu? ENERJİ BORSASINDA NELER OLUYOR?

EMO Yönetim Kurulu, 12 Nisan 2023 tarihinde EPİAŞ'ın enerji üretimin verilerinde yaşanan ani yükselişe dikkat çekilerek, "Üretim verilerindeki sapma hata mı, manipülasyon mu" diye sordu. Açıklamada, EPİAŞ'ın enerji üretim şirketlerine yapacağı ödemelerde bu rakamların baz alındığı hatırlatılarak, verilerde hata varsa fazladan ödemenin kaçınılmaz olacağı belirtildi. EMO, temel kamu hizmetlerinden biri olan elektrik enerjisinin gereksiz yüklerle pahalılaştırılmasına, sıradan bir emtia gibi alınıp satılmasına artık izin verilmemesini istedi.

EMO 48. Dönem Yönetim Kurulu'nun 13 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirdiği basın açıklamasında, bir gün önce EPİAŞ'ın enerji üretim verilerinde yaşanan ani yükselişe dikkat çekilerek, şu bilgilere yer verildi:

"Günümüzde erişimi temel insan hakkı kabul edilen kamu hizmetlerinden biri olan elektrik enerjisi için 2006 yılında Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin (DUY) uygulanmasıyla birlikte bir spot piyasa yapısı oluştu. Kamuoyunda fiyatların sadece yukarı yönlü hareket etmesi nedeniyle "karaborsa" olarak tabir edilen bu spot piyasanın yönetimi, 2015 yılında Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi'ne (EPİAŞ) devredildi. Böylece iletim sisteminin teknik dengelemesini de yapan TEİAŞ bünyesindeki Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi

(PMUM) üzerinden yürütülen piyasa işletim faaliyetleri EPİAŞ'a aktarıldı. İkili anlaşmalar dışında kalan enerji üretimi, EPİAŞ bünyesinde oluşan borsa yapısı içinde fiyatlandırılarak, satın alınmaktadır. Bu 'sanal' piyasada üretim şirketlerinin saatlik bazda verdiği fiyat teklifleri, üretimle tüketimin dengelendiği noktaya kadar işlem görmektedir.

EPİAŞ'ın kamuoyunu ve enerji şirketlerini bilgilendirme amacıyla kurduğu Şeffaflık Platformu'nda yayınlanan verilerde, dün (12 Nisan 2023) saat 08:00 itibarıyla elektrik üretiminde ani bir yükselme yaşandığı görülüyor. Yayınlanan eş zamanlı verilere göre saat 07:00 itibarıyla 30.621 MWh düzeyinde olan saatlik üretim, saat 08:00'de 52.278 MWh'a sıçramaktadır. Yüzde 70'leri aşan bu

ani üretim artışı, yeniden normal seviyelere düşerek saat 09:00 itibarıyla 33.588 MWh olarak kayıt altına alınmıştır. Söz konusu saatlerdeki tüketim verilerine bakıldığında ise saat 07:00 itibarıyla 30.968 MWh olan tüketimin, hayatın olağan akışıyla birlikte saat 08:00'de 35.193 MWh'a, saat 09:00 itibarıyla ise 37.129 MWh'a yükseldiği ortaya çıkmaktadır. Her iki veriyi bir arada değerlendirdiğimizde, 08:00'de üretimin tüketimden 17.085 MWh fazla olduğu görülüyor. Bu saatte ülkemizde tüketilen enerjinin yarısına yakın bir üretim fazlalığı olması akla yatkın değildir. Depolama teknolojilerinin kullanımına henüz ciddi bir kapasite yaratamamış olan ülkemizde, elektrik enerjisi üretildiği anda tüketilmesi gereken bir karaktere sahiptir. Üretimin tüketimden bu düzeylerde fazla veya az olması durumunda zaten teknik olarak şebeke dengesinin sağlanması da mümkün değildir.

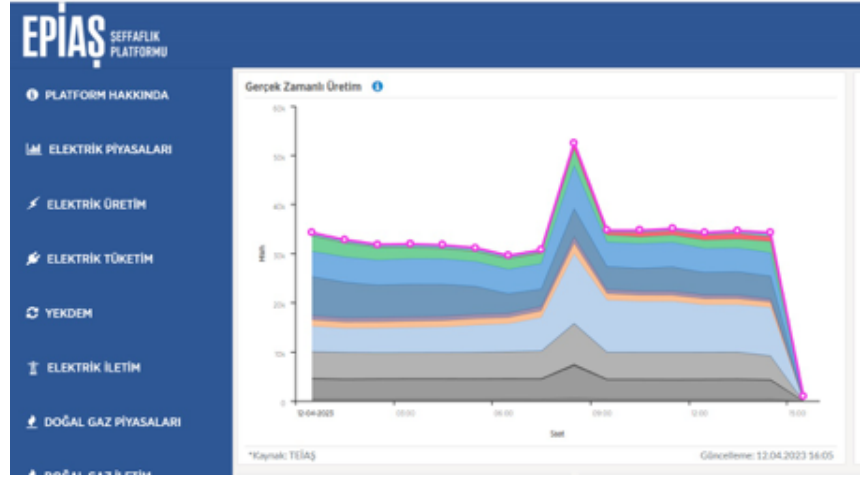
Şeffaflık Platformu'nda yayınlanan anlık veriler için bir hata ve sonradan düzeltme payının olması normal kabul edilebilir ancak bu boyutta bir veri hatası söz konusu olmamalıdır. Saatlik

12 NİSAN 2023- EPİAŞ VERİLERİ			
Saat	Tüketim Miktarı (MWh)	Üretim Miktarı (MWh)	Fark (MWh)
07:00	30.968	30.621	-347
08:00	35.193	52.278	17.085
09:00	37.129	33.588	-3.542

tüketim verileri, üretim şirketlerinin verdikleri tekliflerin yönünü belirlemektedir. Ayrıca enerji üretim şirketlerine EPIAŞ'ın yapacağı ödemelerde de bu üretim rakamları baz alınmaktadır. Bu verilerde bir hata söz konusuysa fazladan ödeme yapılması kaçınılmaz olacaktır. En yüksek teklifin geçerli sayıldığı bu borsa yapısında, saat 08:00 için kamuoyuna açıklanan verilerle mali işlem yapılacaksa, fiyatın tavanda şekillenmesi de kaçınılmazdır.”

Hisse senedi ve diğer emtia borsalarında buna benzer veri sapmalarının manipülasyon riskine karşı mercek altına alınarak incelendiğinin hatırlatıldığı açıklama şu ifadelerle tamamlandı:

“Bu verilerde bir hata olup olmadığı en kısa süre içinde kamuoyuna açıklanmalı, üretim şirketlerine yapılan ödemelerin nasıl şekilleneceği net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Temel kamu hizmetlerinden biri olan elektrik enerjisinin gereksiz yüklerle paha-

lılaştırılmasına, sıradan bir emtia gibi alınıp satılmasına artık izin verilmemelidir. Enerjinin, kâr odaklı sıradan bir ticari faaliyet alanı olmaktan çıkartılarak, yeniden kamu hizmeti olarak yapılandırılması, sanayiciler başta olmak üzere tüm üretici kesimler ve yurttaşların yararınadır. Kamunun enerji alanına yatırım yapmasının önündeki engeller kaldırılarak, üretim, iletim ve dağıtımıyla dikey enteg-

re bir kamu tekeli tekrar kurulmalıdır. Önümüzdeki dönemde enflasyonla etkin mücadele için "planlı" bir enerji yönetimine geçilmesi artık zorunluluk haline gelmiştir. Asgari ücretle geçen geniş halk yığınlarının bu yükü daha fazla kaldıramayacağı uyarısını tekrar ederek, enerjinin yönetiminin ticari ve siyasi müdahalelerden uzak özerk bir yapıya devredilmesi çağrımızı yineliyoruz.”

SEMİNER PROGRAMI

Şubemizin, ABB Elektrik firmasıyla Mayıs-Aralık 2023 ayları arasında düzenleyeceği seminer programı aşağıda yer almaktadır. **Seminerler saat 18.00'de EMO İzmir Şubesi Hizmet ve Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirilecektir.**

Tarih	Eğitim Konusu	Sunan
17 Mayıs 2023	ABB Elektrikli Araç Şarj İstasyonu Çözümleri	Mina Başaran
31 Mayıs 2023	ABB ZEE600 SCADA Sistemi ve Dijital Transformatör Merkezi Çözümleri	Uğur Gültepe
21 Haziran 2023	ABB Orta Gerilim Metalclad Panolar ve Yeni Teknolojiler	Kerem Can Yaral
26 Temmuz 2023	Güncel Standartlar Işığında Elektrik Tesisatlarındaki Yenilikler	Burak Emir
23 Ağustos 2023	ABB AG Kompanzasyon ve Güç Kalitesi Ürünleri - Harmoniklerden Korunma Yöntemleri	Cihan Şenel
27 Eylül 2023	Elektrik Ark Hatası ve Alçak Gerilim Tesisatlarında Yangından Korunma	Batuhan Uyar – Didem Engin
25 Ekim 2023	ABB Modüler Kesintisiz Güç Kaynakları (UPS) ve DPA™ (Merkeziyetçi Olmayan Paralelleme Mimarisi)	Çağatay Çubukçuoğlu
29 Kasım 2023	ABB Alçak Gerilim Tip Testli Panolar	Erol Garip
27 Aralık 2023	ABB HVAC-KNX Otomasyonu ve Bina Yönetim Sistemi	Çağatay Alpçetin – Ercan Çoban